

lovaný podle oněch správných skutkových okolností uznán vinným, je podle § 156 tr. zák. stanovena trestní sazba těžkého žaláře mezi pěti a deseti lety, tedy sazba mírnější, než které bylo porotním soudem při vyměření trestu použito, užil nejvyšší soud jako soud zrušovací práva jemu podle § 362 tr. ř. příslušejícího a povolil za souhlasu generální prokuratury mimořádnou obnovu trestního řízení na prospěch obžalovaného, a to tak, že zrušil rozsudek porotního soudu a vynesl ihned nový rozsudek, jímž se obžalovaný uznává vinným zločinem těžkého uškození na těle podle §§ 152, 156 a) tr. zák. a jímž se trestá podle mírnější sazby § 156 tr. zák.

Čís. 3923.

Duševní choroba není nutným výsledkem dědičného zatížení, jež naopak nemusí, nýbrž jen může býti podkladem, na němž se úchyly a poruchy duševního stavu vyvíjejí spíše a častěji než u potomků lidí úplně zdravých.

Podle čeho jest posuzovati, zda nastaly poruchy duševní činnosti?

Stavem bezvědomí, vyvolaným pomatením smyslů, jest stav duše pachatelovy, ve kterém jeho smysly nepostřehují skutečnosti zevního života nebo nepostřehují je správně a úplně a ve kterém pak mysl pachatelova reaguje na popudy zevního života činy, jichž si není vědoma.

Nutná obrana (putativní) předpokládá protiprávnost (mylný předpoklad protiprávnosti) útoku, který se skutkem pachatelovým odvrací; protiprávním útokem není, snaží-li se kdo uchopiti, zadržeti a po případě učiniti neškodným člověka, který se v noci za účelem krádeže (loupeže) vloupá oknem do jeho bytu.

Uplatňování důvodu zmatků čís. 10, 4 a 5 § 344 tr. ř.

O zmatek čís. 6 § 344 tr. ř. porušením předpisů § 318—323 tr. ř. jde, nebyla-li otázka dána, ač soud byl povinen ji dáti.

Dodatkovou (eventuální) otázku jest soud povinen dáti, byl-li tvrzen stav, který trestnost skutku vylučuje (byly-li tvrzeny skutečnosti, podle nichž by skutek spadal pod mírnější zákon).

Pro pojem »tvrzení« nestací, že průvodní materiál (jeho část) poukazuje k možnosti, že takový stav (skutečnosti) tu byly, nýbrž jest třeba, by byly aspoň přímo napovězeny, by je pozitivní výsledky hlavního přelíčení buď přesně a výslovně uplatňovaly neb alespoň poukazovaly k tomu, že tu byly.

Pokud nejde o zmatek čís. 6 § 344 tr. ř., nedal-li porotní soud k hlavní otázce na zločin loupežného zabití podle § 141 tr. zák. eventuální otázky na zločin prostého zabití (§ 140 tr. zák.) a na usmrcení z nedbalosti vykročením z mezí nutné obrany (§ 335 tr. zák. a § 2 g) tr. zák.) a dodatkovou otázku na stav bezvědomí způsobený pathologickými affekty (§ 2 c) tr. zák.).

Hlavní otázka na zločin loupežného zabití (§ 141 tr. zák.).

Zákazu projevu vlastního mínění o věci (o průvodní moci průvodů a o tom, je-li vina obžalovaného prokázána), vysloveného v § 325 tr. ř.

pro resumé předsedy, jest obdobně šetřiti i při jiných projevech předsedy a členů porotního soudu, nanejvýš při odůvodňování mezeitímních nálezů (usnesení); avšak porušení tohoto zákazu není zmatkem čís. 4 ani čís. 5 § 344 tr. ř.

Vyžádání posudku soudní lékařské rady jest nejkrajnějším, posledním prostředkem k objasnění otázek spadajících do oboru lékařské vědy; tohoto prostředku k přezkoumání posudku soudních lékařů má býti použito jen, nemohly-li býti vady posudku odstraněny ani vysvětlivkami znalců podávších vadný posudek ani posudkem jiných znalců (v sídle sborového soudu druhé stolice).

Námítky proti znalcům podávším posudek v přípravném řízení jest uplatniti dříve, než byl posudek při hlavním přelíčení čten.

Znalci musí býti zůstaveno, by určil časový i věcný rozsah svého pozorování a šetření.

(Rozh. ze dne 23. srpna 1930, Zm I 609/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského jako porotního soudu v České Lípě ze dne 3. června 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem loupežného zabití podle § 141 tr. zák.

D ů v o d y:

Zmatečnou stížnost uplatňuje číselně důvody zmatečnosti podle bodů 4, 5, 6, 10 — přesněji 10 písm. a) —, 11 § 344 tr. ř. Uplatňujíc zmatečný důvod čís. 4 je stížnost zřejmě na omylu, ana ani netvrdí, tím méně dokazuje, že byl postupem soudního dvoru, s hlediska tohoto a zároveň i dalšího důvodu čís. 5 vytýkaným — zamítnutím průvodního návrhu a způsobem odůvodnění zamítacího usnesení — porušen zákon v ustanovení, o němž výslovně nařízeno, že jest ho dbáti pod následkem zmatečnosti. Hmotněprávní vývody zmatečnosti zřejmě připouštějí (třebaže tak nečiní s náležitou přesností), že jde ve skutku, který tvoří podle výroku porotců podklad rozsudku, o čin trestný, o zločin (prostého) zabití, a namítají jen, že skutek ten byl neprávem podřaděn pod pojem zabití loupežného, takže jest jí po hmotněprávní stránce uplatňován věcně jen zmatečný důvod § 344 čís. 11, nikoliv i důvod § 344 čís. 10 písm. a) tr. ř., který předpokládá naprostou beztrestnost skutku, jímž byl obžalovaný uznán vinným. Než ani s hlediska ustanovení čís. 5, 6, 11 § 344 tr. ř. nelze stížnosti přiznati důvodnost. Když byl již přečten (se souhlasem obou stran a aniž obžalovaný neb obhájce tomu odporovali) nález a posudek soudních lékařů o duševním stavu obžalovaného, navrhl obhájce by byl vyžádán posudek soudní lékařské rady o duševním stavu obžalovaného, protože bratr obžalovaného trpí padoucnicí a jeho babička byla prý duševně chorá, soudní lékaři krajského soudu v České Lípě pak nepřicházejí v úvahu jako psychiatři, takže není prý bezvadně zjištěno, zda byl obžalovaný v době činu přičetným. Návrh

byl soudním dvorem zamítnut. Výtka stížnosti neobstojí. Lze ponechati stranou, že vyžádání posudku soudní lékařské rady jest podle § 126 tr. ř. (v doslovu čl. 1 čís. 3 zákona ze dne 1. července 1927, čís. 107 sb. z. a n.) nejkrajnějším, posledním prostředkem k objasnění otázek spadajících do oboru lékařské vědy a že tohoto prostředku k přezkoumání posudků soudních lékařů má býti podle § 126 tr. ř. použito (s výjimkami stanovenými druhou větou čtvrtého odstavce a pátým odstavcem, jež nepřicházejí v souzeném případě v úvahu) jen, nemohly-li býti shledané vady posudku odstraněny ani vysvětlivkami, k jejichž podání přidržel soud znalce podavší vadný posudek, ani vyžádaným posudkem jiných stálých znalců — lékařů sborového soudu první stolice v sídle sborového soudu druhé stolice. Nebyloť vůbec zapotřebí přezkoumati posudek soudních lékařů, při hlavním přelíčení čtený, an není stížen žádnou z vad výlučně uvedených v § 126 tr. ř., což je předpokladem řečeného postupu soudu. Návrh, jenž byl při hlavním přelíčení učiněn, netvrdil vůbec žádnou z těchto vad, omeziv se na tvrzení, že příčetnost obžalovaného není bezvadně zjištěna. Zmateční stížnost uplatňuje z vad vypočtených v § 126 tr. ř. jen, že tu jsou závažné pochybnosti o správnosti posudku, a dovozuje tyto pochybnosti z dosavadního dobrého chování obžalovaného, z jeho dědičného zatížení ve spojení s utrpěným úrazem a z pathologických změn soustavy jeho čivů. Pochybnosti stížnosti nejsou důvodné. Jest správné, že obžalovaný požíval dobré pověsti, choval se podle konaného šetření řádně a bezvadně a že se několik sousedů a známých vyslovilo, že byl vždy hodný a poctivý a že se nedomnívali podle jeho chování, že by se mohl dopustiti takového činu, jaký skutečně spáchal; i ze zaměstnavatelů obžalovaného líčil jeho povahu nepříznivě jen Robert T., udav, že obžalovaný byl v poslední době práce u něho (v létě 1929) zatvrzený, lživý a lehkovážný. Že však přes poctivé a řádné smýšlení, které obžalovaný celkem až do souzeného činu osvědčil, došlo k tomu, že spáchal těžký zločin, vysvětlil dostatečně sám obžalovaný, vylíčil podrobně, z jakých důvodů se rozhodl vloupati se do domu osoby jím pak usmrčené a jak došlo k tomu, že použil sekery proti této osobě a jinakého násilí proti jeho ženě; ostatně poukazuje i výpověď svědka Emila E-a, že obžalovaný mluvil v poslední době stále o tom, že chce vydělati mnoho peněz, k tomu, že obžalovaný uvažoval delší dobu o tom, jak by si opatřil dostatečné prostředky, a není proto příznakem duševní choroby, že se pak při těchto svých snahách dostal přes dosavadní bezúhonný život na dráhu zločinu. Jest pravdou, že obžalovaný udal, že jeho babička byla, jak mu sdělila matka, v blázinci, že jeho otec byl silným pijákem a že jeho bratr byl přes rok v sanatoři. Než tyto údaje obžalovaného nejsou ničím osvědčeny, naopak svědek Josef R. udal, že otec obžalovaného byl rozumným člověkem a nebyl vášnivým pijákem. Neníť duševní choroba nutným výsledkem dědičného zatížení, jež naopak nemusí, nýbrž jen může býti podkladem, na němž se úchylinky a poruchy duševního stavu vyvíjejí spíše a častěji než u potomků lidí úplně zdravých. Zda skutečně (nejmě následkem úrazu, na př. pádu s kola na hlavu, jež prý utrpěl obžalovaný) nastaly poruchy duševní

činnosti, jest posuzovati výhradně podle toho, zda se u osoby, o jejíž příčetnost jde, objevily příznaky toho, že není — stále § 2 písm. a) nebo v určitých dobách (přechodně) § 2 písm. b) tr. zák. — s to, poznati protiprávnost činu, k němuž ji nutká pud v ní se zrodivší, nebo řídití svou vůlí a své jednání podle tohoto správného rozpoznání. Příznakem takové neschopnosti nejsou však již pouhé bolesti hlavy, kterými se úkony soudnosti (vybavení a seskupení představ) snad i vůle (zdolání zrodivších se v duši pudů) stávají pomalejšími s obtížnějšími, aniž se však přímo znemožňují nebo svádějí na scestí, tím méně bolesti v kloubech; příznakem onoho dosahu není ani zvýšení sensibility a zvýšená popudlivost čivů, sesílená reakce nervů na vnější popudy, kteréžto patologické změně nervové soustavy odpovídá pravidelně i zvýšená účinnost pudů v duševním životě, aniž by však znamenala současně, že se nedostává tlumů tím, že úplně odpadly nebo seslábly tak, že jsou proti sesíleným pudům bezmocnými. Proto nelze sdíleti pochybnosti stěžovatele o správnosti posudku soudních lékařů, kteří — neshledavše příznaky onoho dosahu, ba ani hrubší poruchy v oblasti affektů a přihlížejíce k údajům obžalovaného o dědičném zatížení, o úrazu a o jeho následcích, k jeho stížnostem na bolení hlavy a ke změnám nervové soustavy — udali, že nelze u něho zjistiti ani duševní nemoc, ani poruchu duševního života, že byl i v době činu schopen užívání rozumu a že jest úplně zodpovědný za svůj čin. O správnosti znaleckého posudku lze tím méně pochybovati, any příznaky duševní nemoci nebo poruch duševního života nebyly ani nijak napovězeny; obžalovaný se nikdy nehájil tím, že není s to, by poznal protiprávnost činů toho druhu, jaký se mu dává za vinu, nebo že není s to, by jednal podle toho, jak se mu jeví zamýšlený čin s hlediska onoho poznání; svědci Eleonora N-ová, Josef R. (sousedé) a Emil E. (dlouholetý známý obžalovaného) udali, že nikdy nepozorovali na obžalovaném nic abnormálního. Klade-li stížnost důraz na to, že jen vyškolený psychiatr může zjistiti, zda není u obžalovaného okamžité pomatení smyslů po rozumu § 2 c) tr. zák., stačí jí připomenuti, že toto ustanovení zákona předpokládá, že pachatel následkem pomatení smyslů neví, co dělá, že tento stav bezvědomí jest zjistiti z výpovědí pachatele a svědků, a že se úkol znalců lékařů v této příčině vyčerpává v tom, že vyšetřením duševního stavu pachatelova zjišťují, zda účinkují na vědomí pachatelovo omamné prostředky neb affekty intensivněji, než u jiných lidí pravidelně bývá, a zda jsou tudíž údaje pachatele nebo svědků, že tu byl stav bezvědomí, věrohodné čili nic; tomuto úkolu dostáli slyšení již znalci, zabývající se i otázkou, jaká je dráždivost nervové soustavy a účinnost affektů; vyloučili-li pak ve svém posudku kterýkoliv z vyvíňujících důvodů § 2 tr. zák., tudíž i stav bezvědomí podle § 2 c) tr. zák., — podotknuvše v nález, že obžalovaný líčí čin jako v protokole o zodpovědném výslechu — nelze pochybovati ani o správnosti této části posudku, an — jak bude ještě dovozeno v úvahách o výtce neúplnosti otázek — ani sám obžalovaný netvrdil, že spáchal čin v bezvědomí. Ve vývodech, které jsou předmětem dosavadních úvah, zmiňuje se stížnost i o tom, že soudní

lékaři, kteří podali napadený posudek, nejsou vyškolenými psychiatry, že neměli možnost pozorovati obžalovaného po delší dobu, a že se jim nedostává přístrojů a nástrojů, jichž k tomu třeba. Těmito větami nejsou ovšem uplatňovány (zákonem, jehož zanedbání stížnost vytýká, předpokládané) pochybnosti o správnosti, nýbrž jen pochybnosti o spolehlivosti znaleckého posudku. Přes to budiž stížnosti připomenuto, že námitky proti znalcům, kteří podali posudek v přípravném řízení, bylo uplatniti, než byl posudek při hlavním přelíčení čten; že § 134 tr. ř. nepředpisuje pro vyšetření duševního stavu přibrání psychiatrů, nýbrž povšechně dvou lékařů: že slyšení znalci byli ve smyslu § 118 tr. ř. přibráni jako znalci pro obor soudního lékařství u krajského soudu v České Lípě trvale ustanovení, plyne z toho, že byli před výsledkem jen upozorněni na svatost složené přísahy; že jiní znalci než znalci trvale ustanovení mají býti podle § 118 tr. ř. (v doslovu zákona ze dne 1. července 1927, čís. 107 sb. z. a n.) přibráni jen v případech, které vyžadují zvláštních odborných znalostí, jakým však souzený případ zřejmě není, any tu nejsou příznaky sobě odporující; a že jest nutným předpokladem svědomitého plnění převzatých úkolů podmíněna důvěra, že se znalec nepodejme úkolu, k jehož bezpečnému plnění se mu nedostává vědomostí a zkušeností, jakož i nutných snad přístrojů a nástrojů, a že nepodá posudek, pokud si k tomu nezjednal nutný a dostatečný podklad pozorováním předmětu posudku, pokusy s ním a dalším šetřením, takže musí býti znalci zůstaveno určiti časový a věcný rozsah pozorování a šetření; v souzené trestní věci znalci pročetli spisy, doplnili výsledky soudního šetření výsledky vlastního pozorování (prohlídky obžalovaného a rozmluvy s ním); jelikož předpokládali pravdivost toho, co obžalovaný udal o dědičném zatížení, o úrazu a o bolestech, a k údajům těm i řádně přihlíželi, nelze tvrditi, že podklad znaleckého posudku zůstal neúplným v neprospěch obžalovaného. Proto nebyly a nejsou tu závažné pochybnosti o správnosti znaleckého posudku, takže se nedostávalo zákonem stanoveného předpokladu pro přezkoumání posudku, najmě pro opatření posudku soudní lékařské rady. Návrh k tomu směřující byl proto zamítnut právem bez porušení a nesprávného použití zákona nebo zásad trestního řízení, a aniž tím nastal zmatek podle § 344 čís. 5 tr. ř.

Stížnost vytýká dále, že se soud dotkl v důvodech usnesení, zamítajícího návrh na vyžádání posudku soudní lékařské rady, věci, jež nesouvisejí s návrhem, takže soud zaujal v důvodech těch stanovisko v otázce viny, což jest podle trestního řádu nepřípustné, ani o vině obžalovaného mají rozhodnouti jen a výhradně porotci. Lze ponechati stranou otázku, zda soudní dvůr, přesněji předseda hlavního přelíčení vykročil tím, jak odůvodnil zamítací usnesení o návrhu obhájcově, z mezi nutnosti a zda se toto jednání příčí zákazu projevu vlastního mínění o věci, najmě o průvodní moci průvodů a o tom, zda je vina obžalovaného prokázána, kterýžto zákaz jest sice vysloven jen pro resumé předsedy hlavního přelíčení (§ 325 tr. ř.), jehož však bude obdobně šetřiti i při jiných projevech členů soudního sboru, najmě při odůvodňování mezitímních nálezů (usnesení). Neboť ani skutečné porušení tohoto zákazu, pokud se

týče zásady jím chráněné, nezakládalo by zmatečnost rozsudku ani podle § 344 čis. 4 tr. ř., ano není ani v § 325 tr. ř., ani na jiném místě trestního řádu stanoveno, že nezachování zákazu působí zmatečnost, pokud se týče, že jest zákazu šetřiti pod zmatečností, ani podle § 344 čis. 5 tr. ř., ano by se porušení zákazu (zásady trestního řízení) nebylo stalo usnesením, nýbrž způsobem, jak bylo usnesení odůvodněno, a ani návrh usnesením zamítnutý nesměřoval k tomu, by zákaz (zásada), o které jde, byly zachovány, takže tu není § 344 čis. 5 tr. ř. předpokládaného rozporu mezi návrhem stěžovatelovým a usnesením soudního dvoru, nehledíc ani k pochybnostem, lze-li za důvody předsedou vyhlášené činiti zodpovědným celý soudní dvůr, jehož nezákonný postup předpokládá uplatňovaný zmatek čis. 5. S hlediska § 344 čis. 6 tr. ř. vytýká stížnost, že porotní soud nedal porotcům eventuální otázku na zločin prostého zabití, další eventuální otázku na přečin § 335 tr. zák., a dodatkovou otázku na střídavé pomnutí myslí a na pomatení smyslů; obžalovaný se hájil, jak stížnost dovozuje, tím, že měl jen úmysl, vplížit se, by ukradl trochu peněz; když proti němu náhle vystoupil František N., nemyslel již na zamýšlenou krádež, an byl tak ustrašen a pomaten, že nevěděl, co dělá; nepoužil násilí proti Františku N-ovi, by mu vzal peníze, nýbrž udeřil ho jen ze strachu; tím, že obrovský člověk naň doléhal, byl obžalovaný ve stavu nutné obrany a vykročil z mezí nutné obrany jen z poděšení, ze strachu a z leknutí; obžalovaný tvrdil, že v době činu nevěděl, co dělá, tedy že spáchal čin buď ve střídavém pomnutí myslí v době, kdy pomnutí trvalo, nebo v pomatení smyslů, ve kterém si nebyl vědom svého jednání; podle posudku soudních lékařů měl obžalovaný zvýšenou popudlivost čivů a zvýšenou sensibilitu; třebaže nebylo lze zjistiti u něho pathologickou změnu, bylo co nejsvědomitěji zkoumati a zůstaviti rozhodnutí porotců, zda nebyl stupeň affektu, strachu a leknutí, takovým, že se rovná pomatení smyslů. Podle těchto vývodů shledává stížnost tvrzení, která (jak za to má) zavazovala porotní soud k dalším otázkám oněch směrů, výhradně v částech obhajoby obžalovaného. Jelikož v ostatních výsledcích hlavního přelíčení není tvrzení rázu předpokládaného §§ 320 a 319 tr. ř., stačí uvažovati o důvodnosti výtek opřených o § 344 čis. 6 tr. ř. na podkladě výpovědi obžalovaného, najmě, pokud jde o výtku, že byl porušen předpis § 319 tr. ř. tím, že nebyla dána dodatková otázka, lze ponechati stranou i nález a posudek soudních lékařů. Neboť je zřejmo, že stížnost neuplatňuje tvrzení toho obsahu, že obžalovaný je zbaven užívání rozumu třebas jen přechodně, jak předpokládá vyvíňující důvod střídavého pomnutí myslí, a že dospěla k požadavku, by byl učiněn předmětem dodatkové otázky (vedle stavu pomatení smyslů) stav střídavého pomnutí myslí, jen následkem nesprávného názoru, že stav bezvědomí způsobený pathologickými affekty lze podřaditi i pod ustanovení § 2 b), nikoliv jen § 2 c) tr. zák. Proto bude se i v pozdějších úvahách o tom, byly-li tu předpoklady pro dodatkovou otázku, omezeno na hledisko vyvíňujícího důvodu § 2 c) tr. zák., jenž byl ostatně znalci popřen stejně jako vyvíňující důvod § 2 b) tr. zák. Než i ze zodpovídání se obžalova-

ného lze ponechati nepovšimnutými jeho mimosoudní výpovědi u četnictva, jelikož není v nich údaje, jež nebyl obžalovaným zopakován při soudních výsleších. Naproti tomu jest učiniti podkladem úvah obsah všech protokolů sepsaných s obžalovaným u soudů, tedy nejen záznamů protokolu o hlavním přelíčení, nýbrž i protokolů o zodpovědném výslechu, které byly při hlavním přelíčení čteny.

Důvodnost výtky neúplnosti otázek předpokládá a zmatečnost rozsudku podle § 344 čís. 6 tr. ř. nastává, byl-li tím, že nebyla dána otázka, porušen některý z předpisů §§ 318—323 tr. ř., že otázka nebyla dána, ač byl soudní sbor podle těchto předpisů povinen, by ji porotcům dal. Ve směrech stížností dotčených jest podle § 319 (320) tr. ř. dáti porotcům dodatkovou, pokud se týče eventuální otázku přiměřeného doslovu, byl-li tvrzen stav, který trestnost stíhaného skutku vylučuje, pokud se týče byly-li tvrzeny skutečnosti, podle nichž by skutek dáváný obžalovanému za vinu spadal pod jiný trestní zákon, který není přísnější než zákon uvedený v obžalobě a dotčený hlavní otázkou. Pojem »tvrzení« není však naplněn již tím, že průvodní materiál nebo některá jeho část poukazuje k možnosti, že takový stav, pokud se týče takové skutečnosti tu byly, vyžaduje se naopak, že byl stav ten, pokud se týče, že byly skutečnosti ty aspoň přímo napovězeny, že pozitivní výsledky hlavního přelíčení buď přesně a výslovně uplatňovaly neb alespoň poukazovaly k tomu, že onen stav (ony skutečnosti) tu byly. Výtky stížností opřené o § 344 čís. 6 tr. ř. byly by tudíž důvodné jen, kdyby byl obžalovaný vylíčil stíhaný skutek tak, že by jej pro případ pravdivosti vylíčení bylo podřaditi pod pojem (prostého) zabití podle § 140 tr. zák. nebo pod pojem usmrcení z nedbalosti podle § 335, § 2 g) tr. zák., pokud se týče, kdyby bylo obhajobou obžalovaného alespoň napovězeno, že spáchal čin uvedený v hlavní otázce a v eventuálních otázkách ve stavu bezvědomí, způsobeném pomatením smyslů. Než tohoto dosahu údaje (výpovědi) obžalovaného nejsou. Budiž při tom ponecháno stranou, že se čin, jež měl býti podle vývodů stížností předmětem eventuálních otázek, nekryje — jak nutně předpokládá poměr náhradní (eventuální) otázky k otázce hlavní — co do svých předmětů s činem, jež byl obžalovanému dán obžalobou za vinu a stal se předmětem otázky hlavní; předmětem žádaných eventuálních otázek byla by jen ta část činu označeného hlavní otázkou, která směřovala proti Františku N-ovi a jejímž výsledkem byla jeho smrt, kdežto druhá část činu (násilí Eleonoře N-ové) byla by zůstala nepovšimnuta, rovněž jako úmysl zmocniti se movitých věcí N-ových, uvedený v hlavní otázce a doznáný obžalovaným, nehledíc ani k tomu, že nebyla ani hlavní otázkou, jejíž doslov se arcit' přimyká k doslovu obžaloby, ani otázkou dodatkovou uplatňovaná skutečnost v důvodech obžaloby uvedená a obžalovaným doznaná, že se zmocnil 165 Kč, patřivších manželům N-ovým, a s sebou z domu N-ových je odnesl. To vše lze ponechati stranou, protože ani nutnost, učiniti zároveň i násilí vykonané na Eleonoře N-ové a odejmutí 165 Kč předměty dalších eventuálních otázek, nebyly by sprostily soud povinnosti, dáti porotcům eventuální otázky na (prosté) zabití a na

nedbalé usmrcení Františka N-a, kdyby tu byly předpoklady těchto otázek. Ty však tu nebyly.

Čin spáchaný obžalovaným na Františku N-ovi nespadal by pod ustanovení § 141 (140) tr. zák. o loupežném zabití, které bylo uvedeno v obžalobě a k němuž hleděla i hlavní otázka, nýbrž pod mírnější ustanovení § 142 (140) tr. zák. o prostém zabití, kdyby bylo vzítí za prokázáno, že se zabití nestalo při podnikání loupeže, přesněji, že jednání (zlé nakládání), z něhož vzešla smrt Františka N-e, nebylo prostředkem k uskutečnění úmyslu obžalovaného zmocniti se movitých věcí manželů N-ových, nýbrž že jednání obžalovaného vyvěralo z jiné pohnutky, neslo se za jiným účelem, které poukazovaly k nedostatku úmyslu, N-e usmrtiti, a k jinému úmyslu nepřátelskému, k úmyslu směřujícímu proti neporušenosti těla N-ova. Předpoklady zavazující soudní dvůr, by dal eventuální otázku na zločin prostého zabití, byly by tedy ve výpovědi obžalovaného dány, kdyby jí bylo tvrzeno (napovězeno), že obžalovaný, udeřiv Františka N-e sekerou a potýkaje se s ním v pokoji, nejednal v úmyslu zmocniti se cizích věcí movitých, přesněji v úmyslu, by si tímto násilím zjednal možnost zmocniti se movitých věcí manželů N-ových, nýbrž že jednal z jiné pohnutky poukazující k úmyslu směřujícímu proti neporušenosti těla Františka N-e, pokud se týče za jiným účelem poukazujícím na takový úmysl. Tvrzení (napovězení) tohoto rázu ve výpovědi obžalovaného není. Udal sice, že neměl úmysl spáchatí vraždu, že vzal sice sekeru sebou do světnice N-ových, že však neměl úmysl, poraniti N-e sekerou, kdyby ho překvapil, že se rozhodl spáchatí u N-ových krádež, že, jsa přesvědčen, že manželé N-ovi spějí v podkrovní komoře, nepočítal s tím, že se postaví proti němu, že vlezl do pokoje se sekerou v ruce, protože jí měl právě v ruce, otevíraje jí okno pokoje; že vzal sekeru s sebou do pokoje, aniž by si něco při tom myslel; že nechtěl N-e usmrtiti, nýbrž jen okrásti; sekeru že nevezal s sebou, by jí použil k obraně, nýbrž jen, by jí otevřel okno; že při vstupu do pokoje již nemyslel na to, by nechal sekeru venku; že vzal sekeru s sebou jen k otevření okna, že neměl úmysl způsobiti N-ovi bolest. Těmito údaji jest však uplatňováno (tvrzeno) jen, že obžalovaný neměl úmysl jednati násilně proti N-ovi již v době, kdy se rozhodl ke krádeži, v době, kdy se uchopil sekery, by jí vzal s sebou, a v době, kdy vlezl oknem do domu N-ových. Jest jimi jen popřeno, že obžalovaný měl násilí proti N-ovi na zřeteli a rozhodl se k němu již před setkáním se s Františkem N-em; není však jimi popřeno, že (což by podle § 1 tr. zák. k přičítání násilí s hlediska loupeže stačilo) měl úmysl, zmocniti se násilím cizích věcí movitých, v době, kdy N-ovi činil násilí. Pro tuto dobu ukrývá se obžalovaný, aniž by úmysl ten i jen výslovně popřel, za všelijakými vytáčkami, udávaje, že uhodil po N-ovi v překvapení, že byl, když N. k němu přistoupil, velmi uleknut, nemyslel na útěk, nýbrž tloukl do N-e, jistě, než byl jím uchopen, a pak se spolu potýkali; že jakmile učinil první kroky v pokoji, vykročil proti němu N. a tu že prý ihned udeřil do něho sekerou, neuváživ, co se může státi, že měl dojem, jakoby ho N. chtěl uchopiti, a že proto tloukl sekerou do něho; že když vlezl do

pokoje, stál vedle něho muž, že byl tak uleknut, že ihned udeřil, a že pak došlo k potýkání se s N-em, že se tak ulekl, že udeřil, aniž věděl, kam a proč, že nevěděl, co dělá, to že si uvědomil teprve, když přišel k R-ovým (kde se setkal se svou obětí), že byl příliš uleknut a tu právě tloukl do N-e. Těmito údaji není pro dobu samotného jednání, z něhož vzešla smrt Františka N-e, ani přesně popřen úmysl, zjednatí si jednáním tím možnost zmocniti se movitých věcí N-ových, tím méně uplatňována jiná pohnutka, pokud se týče jiný účel násilí. Obžalovaný udal i, že vyskočil za N-em, který utekl oknem z pokoje, že N. neměl volati o pomoc, proto že ho strhl k zemi, načež prý chtěl utéci; že chtěl zameziti, by N. neběžel do sousedních domů a neprozradil ho. Než tyto údaje vztahují se k době, kdy bylo již skončeno jednání, z něhož vzešla smrt N-ova. Další údaj obžalovaného, že se dal za N-em, který utekl oknem z domu, ale že mu již nic neudělal, tu že mu pak napadlo, že se vloupal k vůli penězům, a že pak vzal peníze z kalhot N-ových a ze skříňě v holárně — poukazuje sice k tomu, že obžalovaný zapoměl nějakou dobu na svůj úmysl odejmouti N-ovým peníze, není však v nich ani naznačeno, kdy doba ta počala, a není proto ani tímto údajem tvrzeno (napovězeno), že obžalovaný neměl při násilí vykonaném na N-ovi v pokoji na zřeteli odejmutí peněz a odstranění překážky objevivší se v osobě N-ově. Výpovědi obžalovaného nebylo tedy tvrzeno (napovězeno), že se skutek, z něhož vzešla, aniž ji pachatel zamýšlel, smrt Františka N-e, nestal při podnikání loupeže, že skutek ten byl předsevzat z jiné pohnutky a za jiným účelem, než předpokládá hlavní otázka. Proto nebyl soud povinen dáti porotcům eventuální otázku na zločin prostého zabití a nezatížit, nedav tuto otázku, rozsudek zmatkem.

Zřejmě v nepravu je stížnost s další výtkou, že nebyla dána eventuální otázka na nedbalé vykročení z mezí nutné obrany s výsledkem smrti útočnicka. Lze ponechati stranou úvahy, zda může býti taková otázka dána bezprostředně po otázce hlavní a není-li třeba, spojití ji s ní dodatkovými otázkami na spravedlivou nutnou obranu podle první a na vykročení z mezí takové obrany podle druhé části první věty posledního odstavce § 2 tr. zák. Neboť stížnost sama předpokládá jen »jakýsi stav nutné obrany« a měla tudíž asi sama pochybnosti, lze-li v souzeném případě, třebaže jen na podkladě obhajoby obžalovaného, mluvit o stavu nutné obrany. Netřeba rozebíratí veškeré zákonné známky nutné sebeobrány a zkoumati, zda byly obžalovaným tvrzeny skutečnosti o podstatňující tu kterou z těchto známek. Stačí zdůrazniti, že nutná obrana (putativní nutná obrana) předpokládá protiprávnost (mylný předpoklad protiprávnosti) útoku, který se souzeným skutkem odvrací, že nepochybně nelze shledati protiprávní útok v jednání, jímž se kdo snaží uchopiti, zadržeti a po případě učiniti neškodným člověka, který se v noci za účelem krádeže nebo loupeže vloupá zavřeným oknem do jeho bytu, a že obžalovaný nejen netvrdil, ba ani slovem ve své výpovědi nenaznačil, že měl omylem za to, že František N. jedná bezprávně tím, že k němu přistupuje a po něm sahá. Obžalovaný použil ve své obhajobě, ovšem teprve při hlavním přelíčení, i obrátů, že v době, kdy

udeřil N-e sekerou a s ním se potýkal, nevěděl, co dělá, proč a kam tluče. Tato slova o sobě znamenala by nedostatek vědomí obžalovaného o jeho jednání. Avšak smysl, význam a dosah i jen části projevu nemůže být určen z úryvku, o který jde; jest naopak posuzovati i v naznačených směrech úryvek jako část jednotného projevu, přihlížeti k ostatním částem projevu a zkoumati, jaký jest smysl, význam a dosah dotčeného úryvku podle jeho souvislosti s ostatním projevem. Obžalovaný líčil příběhy, najmě v pokoji manželů N-ových dosti podrobně a zřejmě ve shodě s výsledky ostatního šetření, udávaje, za jaké situace a z jaké příčiny použil sekery k úderu Františka N-e. S tímto podrobným vylíčením děje, pro které měl obžalovaný oporu jen ve vlastní paměti, nebyl by (ano se do paměti nevštlípí, co smysly nepostřehly a co si mysl neuvědomila) v souladu takový výklad řečené, stížností zdůrazňované části obhajoby, jenž by, Ipě na jejím doslovu a nepřihlížeje k ostatní obhajobě, shledal v ní tvrzení stavu bezvědomí, vyvolaného pomatením smyslů, takového stavu duše pachatelovy, ve kterém jeho smysly nepostřehují skutečnosti zevního života neb alespoň nepostřehují je správně a úplně a ve kterém pak mysl pachatelova odpovídá na popudy zevního života činy, kterých si není vědoma. V souvislosti s ostatní obhajobou pozbývá věta, že obžalovaný nevěděl, co dělá, jako pouhá vytáčka významu, nanejvýše lze v ní spatřovati poukaz na nedostatek zralé rozvahy a jasného vědomí o vážnosti následků hrozících z úderu sekerou osobě, proti níž obžalovaný jednal, aniž bylo — i jen podle jeho vlastní obhajoby — rozčilením (uleknutím, strachem), zrušeno jeho vědomí o okolnostech zevního života a o vlastním jednání, takže tu nebyly ani předpoklady pro dodatkovou otázku na vyvíňující důvod § 2 c). tr. zák.

Po stránce hmotněprávní namítá stížnost, že kladnou odpověď porotců na hlavní otázku není dána skutková podstata zločinu loupežného zabití, jímž byl obžalovaný uznán vinným, ana prý otázka nesměřovala podle úpravy, kterou jí soud dal, k tomu, že obžalovaný použil násilí, by se zmocnil (cizích) movitých věcí; loupežné zabití jest zločinem složeným z loupeže a zabití; by se mohlo mluvíti o loupežném zabití, musejí býti dány veškeré známky loupeže a zabití; loupeže se podle § 190 tr. zák. dopouští, kdo činí někomu násilí, by se zmocnil jeho nebo nějaké jiné cizí věci; otázka na loupežné zabití liší se od otázky na prosté zabití, kterou bylo po případě dáti v souzeném případě, jen slovy, by se zmocnil cizí věci (rozuměj movité); tato slova však obsahují jen část skutkové podstaty krádeže, nikoliv loupeže. Námitka je pochybena. Budiž ponecháno stranou, zda by bylo lépe vyhovělo právní podstatě loupežného zabití a přispělo k přesnějšímu vyznačení zákonných známek tohoto zločinu v otázkách a tím i v případné kladné odpovědi porotců, kdyby byly na místě jedné hlavní otázky, přimykající se k doslovu § 141 tr. zák. a § 140 tr. zák., dány otázky dvě; hlavní otázka na zločin loupeže a přimykající se k doslovu § 190 tr. zák. a dodatková otázka toho obsahu, zda bylo při skutku uvedeném v otázce hlavní nakládáno s Františkem N-em tak násilně, že z toho nastala jeho smrt (srovnej rozhodnutí č. 1140 sb. n. s.) po případě kromě další dodat-

kové otázky podle § 193 (Eleonora N-ová) a § 194 (odněti 165 Kč). Neboť i kladnou odpovědí porotců na hlavní otázku, jež jim byla v souzené trestní věci dána, jest skutková podstata loupežného zabití, pokud se týče zločinu loupeže a zločinu zabití naplněna ve všech zákonných známkách. Stížnost přehlíží, že obsah hlavní otázky, jež byla dána a kladně zodpovězena, převyšuje obsah, který by bylo dáti otázce na zločin prostého zabití, nejen vsunutím slov »by se zmocnil jejich věci movité«, nýbrž i vsunutím slov »jednal tak násilně«. Jelikož pak nemůže býti pochybnosti o tom, že se smysl a právní význam slov »jednati (pokud se týče nakládati) s někým násilně«, kryje se smyslem a právním významem slov v § 190 tr. zák. použitých »učiniti někomu násilí«, je zřejmé, že do hlavní otázky byly pojaty a kladnou odpovědí porotců na tuto otázku jsou zjištěny, tudíž i rozsudkem předpokládány a ve výroku uvedeny i veškeré známky, které zákon uvádí v § 190 tr. zák. při vymezení skutkové podstaty zločinu loupeže, takže byl skutek, jelikož nejsou vysloveny pochybnosti o tom, zda jsou dány známky zabití, právem podřaděn pod pojem zabití loupežného.

Čís. 3924.

Skutečné násilné vztažení ruky (§ 81 tr. zák.) nemusí býti provedeno bezprostředně rukou; stačí takový stupeň násilí, který staví vrchnostenskou osobu před volbu, by buď od úředního výkonu upustila, nebo odpor přemohla přiměřeným vlastním násilím.

V subjektivním směru se nevyžaduje pachatelův úmysl porušiti tělesnou neporušenost poraněním vrchnostenské osoby.

Náleží na tom, zda byl pachatel v poměru k napadenému s to zamýšleného výsledku docílití.

Jde o pohnutku nízkou a nečestnou, jednal-li pachatel ve zjevné snaze, zlehčiti autoritu státní a státních orgánů a porušiti hrubým (zákeřným) činem veřejný pořádek.

(Rozh. ze dne 28. srpna 1930, Zm I 856/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost čtyř obžalovaných do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 21. října 1929, pokud jim byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák. a nevyhověl odvolání obžalovaného Josefa P-ého z výroku o ztrátě práva volebního. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

Zmateční stížnost obžalovaných Růženy N-é a Anny K-ové vyžaduje k pojmu násilného vztažení ruky útok proti tělesné integritě strážníků v tom smyslu, by chtěly nějakým způsobem ublížiti některému z intervenujících strážníků, při čemž prý musí jíti opravdu o čin spá-